

Aleksis K – Sunnuntai-Kaleva

Pikkujoulun sanoma

Pikkujoulukausi on parhaimmillaan, mutta kukaan ei ole oikein selittänyt, minkä takia pikkujouluja vietetään. Kenties ne ovat alun perin olleet jonkinlaisia joulun harjoituksia, koska varsinaista joulua on pidetty niin suurena juhlanä, ettei sitä ole tohdittu kohdata aivan kylmiltään. On haluttu etukäteen kokeilla, kuinka esimerkiksi perinteisen joulujuoman, sahdin, nauttiminen sujuu. Harjoittelu on ollut hyödyllistä ja ymmärrettävää – muistammehan, miten kävi Jukolan seitsemälle veljekselle, jotka eivät viettäneet lainkaan pikkujoulua, vaan syöksyivät suoraan joulunviettoon ja onnistuivat polttamaan Impivaaran talonsa.

Mikäli tämä selitys pitää paikkansa, jossakin historian vaiheessa pikkujoulun harjoitteluluonne näyttää karanteen käsistä: harjoittelusta on tullut kovempaa örveltämistä kuin itse juhlasta.

Pikkujoulun perussanoma toki on edelleen selvillä: joulu tulee ennemmin tai myöhemmin. Minkään muun juhlapäivän edelle ei ole syntynyt samanlaista ilmiötä. Kukaan ei vietä viikkokausia etukäteen pikkupääsiäistä eikä pikkujuhannusta, ei edes pikkuvappua.

Sen sijaan hakusessa ovat edelleen pikkujoulun juuret, eli se, mistä ja milloin juhla on oikein lähtenyt liikkeelle. Varsinaisen ison joulun olemus ja historia kyllä tiedetään perinpohjaisesti niin uskonnon kuin kansanperinteen puoleltakin, mutta pikkujoulut vain tulevat ja menevät. Niistä moni ei edes muista paljon mitään.

Juuri tuosta syystä – muistamattomuuden takia – lienee oikeutettua olettaa, että pikkujouluihin ei liity mitään uskonnollista taustaa. Niitä ei siis vietetä esimerkiksi minkään pikkujeesuksen syntymän muistoksi. Sen sijaan juuria saattaa löytyä maallisemmista joulunajan sankareista, erityisesti joulupukista ja tontuista.

Tutkimusteni mukaan pikkujoulua alettiin alun perin viettää 1640-luvulla nimenomaan pienen joulupukin kunniaksi. Tulos perustuu siihen, että viime jouluna ainakin meillä käynyt joulupukki ilmoitti olevansa 367-vuotias, joten hän on syntynyt vuonna 1642, ellei ole laskenut väärin. Pikkupukiksi häntä on varmaan sanottu tuon 1640-luvun ajan, ehkä kauemminkin, koska lapset olivat siihen aikaan pienikasvuisempia kuin nykyisin. Juuri tältä pikkupukin ajalta pikkujoulunkin täytyy olla peräisin.

Itse asiassa on melko varmaa, että ensimmäistä pikkujoulua vietettiin nimenomaan vuonna 1642, koska lapsen (tässä tapauksessa joulupukin) syntymää on tapana juhlaa, ei niinkään hänen myöhempiä syntymäpäiviään, varsinkaan siihen aikaan.

Kilpaileva näkemys on se, että pikkujoulua olisi sittenkin alettu viettää tonttujen eikä pikkupukin kunniaksi. Tämäkin teoria on kieltämättä ymmärrettävä, koska tontut kuuluvat joulun henkilökunnan pienimpään päähän, eikä niistä ainakaan ison joulun pääsankareiksi ole.

Tutkimukset jatkuvat edelleen ja tuloksista tiedotetaan sitä mukaa kuin niitä syntyy, viimeistään tulevissa pikkujouluissa, joten siellä kannattaa olla kuulolla, mikäli se vain on mitenkään mahdollista joulurauhamestin keskellä.

Artikkelin lähde Kaleva